

Stanovisko Výboru regiónov – Balík o sociálnych investíciách

(2013/C 356/11)

VÝBOR REGIÓNOV

- oceňuje strategický prístup navrhnutý Komisiou, aby sa balíkom dokumentov o sociálnych investíciách upriamila pozornosť na zvyšovanie ľudských schopností a zapájanie ľudí do spoločnosti a trhu práce, čo je v záujme zvýšenia prosperity jednotlivcov, napomáha výkonnosti hospodárstva a prispieva k tomu, aby EÚ vyšla z krízy silnejšia, súdržnejšia a konkurencieschopnejšia;
- vyslovuje poľutovanie nad tým, že v balíku o sociálnych investíciách sa zanedbáva úloha miestnych a regionálnych samospráv. Miestne a regionálne samosprávy majú veľký vplyv na život väčšiny európskych obyvateľov, ktorí žijú, pracujú a študujú na územiach spravovaných týmito samosprávami. Miestne a regionálne samosprávy sú tou úrovňou, ktorá poskytuje väčšinu sociálnych služieb a vypláca veľkú časť sociálnych dávok;
- poznamenáva, že mnohé miestne a regionálne samosprávy už vyvíjajú a uplatňujú úspešné programy na riešenie výziev spomenutých v balíku dokumentov o sociálnych investíciách. Mali by sa teda podporovať výmeny osvedčených postupov medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami;
- vyzýva EÚ, aby zvažila možnosť stanoviť po dohode s členskými štátmi rámec európskeho sociálneho bývania, keďže sociálne bývanie zohráva kľúčovú úlohu v riešení bezdomovstva a uplatňovaní stratégií bývania a prevencie bezdomovstva, ktoré žiada Komisia;
- poukazuje na to, že ESF by sa preto mal viac zamerať na skutočné potreby občanov tým, že umožní miestnym a regionálnym samosprávam väčšiu pružnosť pri stanovovaní cieľov na miestnej úrovni;
- žiada Komisiu, aby vypracovala konkrétny plán implementácie balíka dokumentov o sociálnych investíciách. Mal by zahŕňať mechanizmus monitorovania, koordinácie, nadnárodnej výmeny a vzájomného oboznamovania s tematickými prioritami, ako je nezamestnanosť mladých, vzdelávanie, bezdomovstvo a chudoba detí a starostlivosť o osoby s postihnutím a závislé osoby.

Spravodajca

Ahmed ABOUTALEB (NL/SES), starosta Rotterdamu

Referenčný dokument

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“

COM(2013) 83 final

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA**VÝBOR REGIÓNOV****Kontext a dôvody vypracovania stanoviska**

1. oceňuje strategický prístup navrhnutý Komisiou, aby sa balíkom dokumentov o sociálnych investíciách upriamila pozornosť na zvyšovanie ľudských schopností a zapájanie ľudí do spoločnosti a trhu práce, čo je v záujme zvýšenia prosperity jednotlivcov, napomáha výkonnosti hospodárstva a prispieva k tomu, aby EÚ vyšla z krízy silnejšia, súdržnejšia a konkurencieschopnejšia.

2. Pripomína svoje stanovisko k aktívnemu začleňovaniu (2008/C 257/01), v ktorom sa zdôrazňuje význam miestnych a regionálnych samospráv ako kľúčových aktérov v politike aktívneho začleňovania.

3. Je presvedčený, že udržateľný rast, vyvážené rozpočty a sociálnu súdržnosť je možné dosiahnuť iba väčším úsilím o vytváranie nových, pracovných príležitostí, zlepšovanie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia. To sa musí v plnej miere premietnuť do európskeho semestra zabezpečením začlenenia cieľov týkajúcich sa predovšetkým dôstojných pracovných miest a vyrovnávania rozdielov do mechanizmov dohľadu a koordinácie, a teda zaistením rovnováhy ekonomických a sociálnych cieľov a neustáleho úsilia o podporu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, aby sa zmenšili hospodárske a sociálne rozdiely medzi jednotlivými regiónmi.

4. Poukazuje na skutočnosť, že výzvy vyplývajúce z chudoby a sociálneho vylúčenia sú v absolútnom vyjadrení mimoriadne kritické v mestských oblastiach, v ktorých žije 80 % európskeho obyvateľstva a ktoré produkujú 85 % HDP EÚ, kým vidiecke oblasti z dôvodu nižšej úrovne príjmov a nižšej hustoty obyvateľstva bojujú v relatívnom vyjadrení s vážnymi sociálnymi problémami. V mestských oblastiach sa sociálne problémy tendencie sústreďujú v určitých sídelných celkoch a vytvárajú ohniská úpadku bez ohľadu na prosperitu celého mesta.

Všeobecné pripomienky

5. Zdôrazňuje, že v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu má zásadný význam, aby sa všetkým občanom zaručila rovnaká dostupnosť základných služieb všeobecného záujmu,

ako je bývanie, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, zamestnanie a dostupnosť sociálnych služieb tak, ako je to zakotvené v Charte základných práv EÚ. Jedným z predpokladov dosiahnutia ich dostupnosti je solidarita občanov všetkých vrstiev spoločnosti. Rozdelenie týchto základných služieb si vyžaduje komplexný prístup s tým, že pri hľadaní riešení sa pozornosť krátkodobo aj dlhodobo sústreďuje na občanov.

6. Žiada jasný záväzok všetkých inštitúcií EÚ zapájať občanov do všetkých fáz prípravy politiky, od prerokovávania až po implementáciu. V týchto mimoriadnych časoch je veľmi dôležité, aby sme obnovili dôveru v naše demokratické inštitúcie tým, že budeme dôsledne reagovať na potreby a túžby občanov. Hľadaním odpovedí na úrovni spoločenstiev a využitím ich energie, angažovanosti za zmeny a znalostí skutočných potrieb občanov okrem toho získame lepšie predpoklady na nájdenie realistických a účinných riešení spoločenských výziev. Investovanie do miestnych spoločenstiev (alebo spoločenstiev, z ktorých pozostáva miestna úroveň) vytvára stabilné sídelné celky, ktoré budú mať kladný vplyv na vnímanie bezpečnosti.

7. Víta skutočnosť, že Komisia uznáva, že zamestnanosť a sociálna politika je v prvom rade právomocou členských štátov a miestnych a regionálnych samospráv, a že teda uznáva zásadu subsidiarity.

8. Podporuje názor Komisie, že v boji proti nezamestnanosti je hlavné viac sa zamerať na opatrenia, ktorých cieľom je vytvorenie nových pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, celoživotné vzdelávanie, činnosti zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti na trhu práce, vzdelávanie, odbornú prípravu, rovnosť príležitostí a iné opatrenia na zlepšenie kvalifikácie a príležitostí pre ľudí. Medzi tieto opatrenia patrí aj to, aby sa pracovníkom umožňovala mobilita a ľuďom sa poskytovali mikrouvery, keď si chcú založiť alebo rozšíriť podnik.

9. Vyslovuje poľutovanie nad tým, že v balíku o sociálnych investíciách sa zanedbáva úloha miestnych a regionálnych samospráv. Miestne a regionálne samosprávy majú veľký vplyv na život väčšiny európskych obyvateľov, ktorí žijú, pracujú a študujú na územiach spravovaných týmito samosprávami, alebo na starostlivosť o osoby s postihnutím a závislé osoby. Miestne a regionálne samosprávy sú tou úrovňou, ktorá poskytuje väčšinu sociálnych služieb a vypláca veľkú časť sociálnych dávok.

10. Je presvedčený, že silnejšie postavenie miestnych a regionálnych samospráv pri prijímaní rozhodnutí bude prispievať k jednotnému uplatňovaniu aktívnych stratégií začleňovania, ktoré žiada Európsky parlament a Európska komisia. Miestne a regionálne samosprávy majú poznatky z prvej ruky o sociálnych problémoch a zohrávajú kľúčovú úlohu pri koordinácii a vykonávaní činností na ich riešenie. Skúsenosti s odstraňovaním sociálnych problémov sú rozhodujúce pri realizácii cieľov stratégie Európa 2020. Z tohto dôvodu musia miestne a regionálne samosprávy zohrávať významnú úlohu v európskom semestri, v rokovaníach o národných programoch reforiem a pri ich implementácii.

11. Zdôrazňuje, že práca by sa mala oplácať. To znamená, že treba zaručiť primeranú minimálnu mzdu a kvalitné pracovné miesta. Ak niekto nie je (ešte resp. dočasne) schopný pracovať, malo by sa mu zabezpečiť primerané živobytie a rovnaká dostupnosť základných preventívnych, kvalifikačných a aktivačných služieb. Výbor preto žiada Európsku komisiu, aby sa venovala potrebe uplatňovania odporúčania Rady o minimálnom príjme z roku 1992.

12. Konštatuje, že miestne samosprávy musia využiť energiu všetkých jednotlivcov, občianskej spoločnosti a podnikov s pôsobnosťou na mestských územiach. Mal by sa vypestovať inovačný duch sociálnych podnikov, ktoré môžu prísť s novými riešeniami na uspokojenie dopytu po službách a infraštruktúre. Regióny a mestá by sa mali usilovať o proces spoluvytvárania, v ktorom budú tvoriť produktívne partnerstvá so súkromným sektorom a skupinami občianskej spoločnosti a súčasne podporovať skutočné a intenzívne zapojenie občanov do všetkých etáp sociálnej inovácie (koncipovanie, plánovanie, skúšanie, vývoj a využívanie).

13. Domnieva sa, že na miestnej a regionálnej úrovni, v politike sociálneho začleňovania a integrácie je rozhodujúca účasť všetkých obyvateľov, a preto by sa nemalo rozlišovať medzi občanmi tretích krajín a občanmi EÚ. Poukazuje na skutočnosť, že prílev priselcov, ktorý je výsledkom mobility vo vnútri EÚ, prináša výzvy, pokiaľ ide o prispôbovanie verejných služieb a poskytovanie starostlivosti občanom v oblasti ubytovania, zamestnania a vzdelávania. Základné integračné požiadavky na občanov EÚ sa vo všeobecnosti neodlišujú od požiadaviek na iných priselcov. Potrebujú zvládnuť nový jazyk, prispôbiť sa novým inštitúciám a niekedy aj odlišným spoločenským normám.

14. Vyslovuje poľutovanie nad tým, že Komisia iba čiastočne prevzala správu o sociálnych investíciách (2012/2003 INI, 25. 7. 2012) pripravenú z vlastného podnetu Európskym parlamentom, v ktorej žiada lepšiu správu a riadenie, aby sa dosiahli ciele zamestnanosti a sociálne ciele stratégie Európa 2020, a že nenavrhuje žiadne doplnkové zdroje. Balík dokumentov o sociálnych investíciách by nemal byť obmedzený na politické odporúčania adresované členským štátom a ohlasovať iba niekoľko legislatívnych iniciatív. Najmä v terajších časoch krízy by malo byť cieľom zaradiť do európskeho rozpočtu a štátnych rozpočtov aj programy investovania do zamestnanosti a sociálnych vecí.

15. Konštatuje, že balík dokumentov o sociálnych investíciách predstavuje komplexnú informáciu o sociálnych trendoch v Európe. Údaje a informácie v nich uvedené vychádzajú z národných a regionálnych trendov a štatistík. Takáto súhrnná informácia dostatočne neilustruje výzvy, ktorým čelí miestna úroveň, ani rôzne sociálne potreby a rozdiely medzi mestskou, regionálnou a štátnou úrovňou. Získavanie dôkazov na miestnej úrovni o tom, čo funguje a čo nie, má rozhodujúci význam pri zabezpečovaní toho, aby boli uplatňované opatrenia účinné a efektívne z hľadiska plnenia cieľov sociálnej politiky. Vyzýva európske inštitúcie, aby zbierali údaje a informácie o sociálnych trendoch na miestnej a regionálnej úrovni a posudzovali a vyhodnocovali politiku regionálnych a miestnych samospráv a predovšetkým veľkých miest v oblasti sociálneho začleňovania.

16. Poukazuje na pretrvávajúce znevýhodňovanie na základe pohlavia, ku ktorému ešte viac dochádza pri príslušníkoch viacnásobne znevýhodnených skupín (napr. žena, ktorá sama vychováva dieťa), a víta, že Európska komisia si túto osobitnú výzvu uvedomuje a chce jej venovať primeranú pozornosť.

17. Uznáva však, že oznámenie by mohlo predstavovať obrat v definovaní sociálnej politiky ako investície do spoločnosti, namiesto jej definovania ako nákladov vyplývajúcich zo zlyhania trhu. Predstavenie sociálnej politiky pomocou týchto pojmov môže podporiť prechod v politike od *nápravných* opatrení k *preventívnym* opatreniam, takže sa problémy, akým je sociálne vylúčenie, budú riešiť ešte pred ich vznikom alebo sa oddiali závislosť prostredníctvom podpory osobnej nezávislosti a aktívneho starnutia.

18. Víta, že Európska rada na svojom zasadnutí 27. a 28. júna 2013 uznala potrebu posilniť sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie (HMÚ). Výzvou je poskytnúť EÚ nástroje na udržanie potenciálu skutočnej hospodárskej konvergenencie a sociálneho pokroku pri všetkých členských štátoch a nespoliehať sa na vnútorný devalvačný mechanizmus len na zmierňovanie nerovnomerných náhlych zmien. Preto očakáva oznámenie Komisie o sociálnom rozmere HMÚ plánované na začiatok októbra 2013.

19. Domnieva sa, že pri sociálnom rozmere HMÚ by sa tak, ako to navrhol Európsky parlament⁽¹⁾ mohlo vychádzať z „Paktu o sociálnych investíciách“, ktorý je založený na modeli „Paktu Euro Plus“. Stanovili by sa tým ciele sociálneho investovania, ktoré musia členské štáty realizovať, aby splnili ciele stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí a vzdelávania. Pakt o sociálnych investíciách by mal byť

⁽¹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 20. novembra 2012 „Pakt o sociálnych investíciách ako odpoveď na krízu“.

doplnený porovnávacím prehľadom politiky zamestnanosti a sociálnych vecí zavedeným v súlade s článkom 148 Zmluvy o fungovaní EÚ a na zodpovednosť Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti (EPSCO), aby sa zistila nevyváženosť v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí, ktorá by mohla ohroziť stabilitu hospodárskej a menovej únie.

20. Nabáda Európsku komisiu, aby ďalej skúmala uskutočniteľnosť sústavy poistenia v nezamestnanosti Európskej únie, ktorá by potenciálne mohla fungovať ako automatický stabilizátor na úrovni HMÚ.

21. Víta skutočnosť, že v záveroch Európskej rady (?) sa zdôrazňuje, že „možnosti, ktoré ponúka existujúci fiškálny rámec EÚ na vyváženie potreby produktívnych verejných investícií s cieľmi v oblasti fiškálnej disciplíny“, by sa mali „využiť v preventívnej časti Paktu stability a rastu“, a preto očakáva od Európskej komisie, že sa bude ďalej venovať problematike kvality verejných výdavkov, okrem iného tým, že posúdi oddelenie bežných výdavkov a investícií pri výpočte deficitu, aby nedochádzalo k tomu, že investície s dlhodobým čistým ziskom budú ohodnotené ako negatívne.

Odporúčania

22. Trvá na tom, aby v centre pozornosti balíka dokumentov o sociálnych investíciách bolo (formálne aj informálne) vzdelávanie. Kritickou prekážkou odstraňovania chudoby a zvyšovania hospodárskeho rastu sú rozdiely v dostupnosti vzdelania, a predovšetkým kvalitného vzdelania, ktoré pripravuje mladých ľudí na pracovné príležitosti v začleňujúcej informačnej spoločnosti a pomáha im stať sa aktívnymi občanmi v zložitej demokratickej spoločnosti. Členské štáty musia ukázať svoju odhodlanosť investovať do vzdelávania, celoživotného vzdelávania a odbornej prípravy všetkých tým, že sa osobitne zamerajú na výchovu v ranom detstve a na dostupnosť terciárneho vzdelávania, spoluprácu medzi podnikmi a školami, ponuku odbornej praxe a špeciálnej odbornej prípravy v odvetviach s nedostatkom pracovných síl (napr. zdravotníctvo, čisté technológie, informačné a komunikačné technológie), ako aj na zníženie miery predčasného ukončenia štúdií.

23. Víta zameranie Komisie na vzdelávanie a odbornú prípravu a je presvedčený, že odbornému vzdelávaniu a jeho kvalite by sa mala venovať väčšia pozornosť prijatím konkrétnych opatrení, tak vo fáze výberu povolania, ako aj vo fáze samotnej odbornej prípravy a nadobúdania vedomostí. Hospodárstvo v EÚ potrebuje viac remeselníkov, inžinierov a technikov, aby sme boli konkurencieschopní v globalizovanom svete. Bohužiaľ stále menej ľudí v EÚ prejavuje záujem o odbornú prípravu, a to aj napriek tomu, že ponúka výborné príležitosti na boj proti nezamestnanosti a udržateľný rozvoj hospodárstva.

24. Trvá na tom, že by sa celoživotné a neustále odborné vzdelávanie malo vysoko ceniť. Európska únia by mala predstaviť dostatočné dlhodobé opatrenia a vyčleniť dostatočné finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu na zlepšenie úrovne odbornej prípravy.

25. Zdôrazňuje, že okrem intenzívneho zamerania na zamestnateľnosť z hľadiska pracovnej sily je potrebné venovať väčšiu pozornosť dopytu na trhu práce. Je skutočnosťou, že nezamestnaní sú prevažne ľudia s nízkou kvalifikáciou, na voľné pracovné miesta sa vyžaduje vysoká kvalifikácia a že v týchto časoch krízy potrebujeme doplnkové opatrenia na strane dopytu s nástrojmi na strane ponuky, ktoré nebudú zamerané len dereguláciou trhu práce, znižovaním nákladov na prácu a poskytovaním stimulov, aby nezamestnaní prijímali zle platené pracovné miesta. Mali by sme zvyšovať kvalifikáciu ľudí s nízkou kvalifikáciou a nezamestnaných tým, že im poskytneme nevyhnutné vzdelávacie kapacity.

26. Vyzýva Komisiu, členské štáty a regionálne a miestne samosprávy, aby podporovali lepšie predvídanie potrieb budúcich kvalifikácií, starali sa o lepšie prispôbenie kvalifikácií potrebám trhu práce a preklenuli priepastné rozdiely medzi svetom vzdelávania a práce. K účasti na pracovnom trhu je potrebné podnecovať pružne a nebyrokraticky, a to predovšetkým v najnižších segmentoch trhu práce. Napríklad v Holandsku vláda, podniky a ústavy vzdelávania podpísali „Technologický pakt“, ktorého cieľom je zlepšiť prepojenie medzi vzdelávaním a trhom práce v technologických odvetviach, a teda zmenšiť nedostatok technického personálu. Technologický pakt sa dohodol na národnej úrovni, ale z veľkej časti pozostáva z činností, ktoré sa budú vykonávať regionálne alebo odvetvovo s využitím už existujúcich štruktúr, napríklad rôznych miestnych stredísk odborných poznatkov potrebných na rozvoj talentov nazývaných „kenniserwerkplaatsen“, miest vhodných na život a sústavy starostlivosti o zdravie obyvateľstva v Rotterdame.

27. Zdôrazňuje, aké dôležité je čo najviac využiť celý pracovný potenciál. Pre ľudí na okraji trhu práce možno zaviesť podporné opatrenia, ktoré spadajú do právomocí štátnych orgánov a/alebo orgánov nižších územných celkov.

28. Odporúča, aby sa k trom pilierom prístupu Európskej komisie na zlepšenie aktívneho začlenenia ľudí, ktorí sú najväčšmi vylúčení z trhu práce, teda k podpore dostatočného príjmu, aktívnemu začleňovaniu a kvalitným službám pridala ešte (sociálna) účasť. Účasť na spoločenskom dianí a sociálne začlenenie musia byť rozhodujúcimi prvkami pri plnení našich sociálnych ambícií, ako aj pri rozvoji a zachovávaní štátov so

(2) Závery zo zasadnutia Európskej rady, 13. – 14. decembra 2012, I. Hospodárska politika, bod 2.

silným sociálnym zabezpečením. Občanom by sa malo umožniť, aby naplno rozvinuli svoj potenciál a maximálne využili a ďalej rozvíjali všetky svoje zručnosti, pričom cieľom je ich osobná ekonomická sebestačnosť.

29. Požaduje ďalšie objasnenie v oblasti *podmienosti* dostupnosti sociálnych vymožeností. Podmienenosť sa môže považovať za prijateľnú, ak dochádza k sociálnym transferom na to, aby sa jednotlivcom poskytla jednak podpora, a jednak stimuly na opätovné začlenenie do trhu práce, vzdelávanie alebo odbornú prípravu.

30. Vzhľadom na odhady, že približne 56 miliónov ľudí v EÚ starších ako 15 rokov nemá bankový účet, výbor víta návrh Komisie dať každému jednotlivcovi v Európskej únii právo na základný bankový účet.

31. Víta zámer Komisie preskúmať používanie nových finančných nástrojov a osobitne sociálnu návratnosť investícií a investičné dlhopisy so sociálnym dosahom na zvýšenie pákového účinku verejných investícií do sociálnej oblasti a žiada Komisiu, aby predložila podrobnejšie návrhy k tejto problematike tým, že vypracuje pravidlá EÚ o obstarávaní, ktorými sa bude overovať sociálna návratnosť investícií. V tejto súvislosti podporuje navrhované zavedenie sporiaceho účtu Európskej únie, ktorý by pre EÚ mohol byť doplnkovým zdrojom financovania dosahovania cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti a rastu na miestnej a regionálnej úrovni.

32. Zdôrazňuje, že členské štáty, regióny a miestne samosprávy by mali využívať rôznorodosť svojich občanov. Predpokladom inovácií je začleňujúca kultúra, v ktorej je bezpečné byť jedinečným a cez túto rôznorodosť sa spájať s inými.

33. Poznamenáva, že mnohé miestne a regionálne samosprávy už vyvíjajú a uplatňujú úspešné programy na riešenie výziev spomenutých v balíku dokumentov o sociálnych investíciách. Ako príklady možno uviesť jednotné kontaktné miesta (pre mládež), regionálne strediská mládeže a rodiny, stratégie bývania a prevencie bezdomovstva, stratégie zabezpečenia sociálnej návratnosti investícií, dlhopisy so sociálnym dosahom, domy talentov, sídliská vhodné pre deti a plnú angažovanosť. Mali by sa teda podporovať výmeny osvedčených postupov medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami. Spolupráca a partnerstvá umožňujú miestnym samosprávam čerpať z rozsiahlejšej ponuky zdrojov a skúseností a zároveň propagovať rozsiahlu účasť na rozvoji so svojimi partnermi z rôznych odvetví. Tieto skúsenosti by sme mali v plnej miere zohľadniť vytvorením databázy poznatkov, ktoré sa navrhuje v balíku dokumentov o sociálnych investíciách a podporiť tieto výmeny v súvislosti s programom sociálnych zmien a inovácií.

34. Poukazuje na to, že európsky integračný fond (INTI) a Európsky sociálny fond (ESF) financujú integračné programy. Zdroje financovania však často obmedzujú rozsah poskytovania služieb. Malo by sa zdôrazniť, že vzhľadom na stále rastúcu mobilitu v EÚ, najbližší rozpočtový program by mal vyčleňovať finančné prostriedky na podporu mobilných občanov EÚ, spájať priority obidvoch fondov a vytvoriť program financovania pre všetkých občanov bez ohľadu na rozdielnu štátnu príslušnosť. Tieto nové rozpočty by sa mohli použiť na financovanie začlenenia občanov EÚ do programov jazykového vzdelávania a výberu povolania v úzkej spolupráci s inými subjektmi, ako sú mimovládne organizácie, a osobitne v spolupráci so súkromnou sférou. Komisia musí využiť svoj vplyv na to, aby niektoré miestne a regionálne samosprávy vo vysielajúcich krajinách podnietila k využívaniu ESF a Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF).

35. Konštatuje, že aj keď migrácia v rámci členských štátov a medzi členskými štátmi je jednou z možností, ako mohli jednotlivci reagovať na hospodársku recesiu, komplexnejšie a dlhodobé sociálne investície v regiónoch a obciach, ktoré majú najlepšie postavenie na to, aby chápali osobitosti svojich regiónov a spoločenstiev, môžu priniesť trvalejšie riešenia krízy tým, že sa zníži tlak na jednotlivcov, ktorí opúšťajú svoje domovy, rodiny a spoločenstvá, aby si našli prácu. Okrem toho môže byť schopnosť jednotlivcov vysťahovať sa do iného členského štátu pri hľadaní práce alebo využívaní príležitostí na vzdelávanie atď. obmedzená neprimeranými jazykovými znalosťami. Možno bude potrebné obnoviť úsilie o zlepšenie vyučovania jazykov, aby sa podporila krátkodobá migrácia, kým sa nenájdu dlhodobé riešenia. Okrem toho sa tým podporí sociálne začleňovanie.

36. Podporuje názor Komisie na miestne vplyvy demografických zmien a starnutia obyvateľstva, ktoré so sebou prinášajú nové výzvy pre sociálnu infraštruktúru a prístupnosť verejných priestranstiev a zariadení. S nárastom chudoby starších ľudí sa objavuje potreba udržateľných sústav sociálneho zabezpečenia a služieb, ktoré musia byť pre každého fyzicky aj cenovo dostupné. Asistenčný model sa musí prekonať v prospech preventívneho modelu, ktorý dlhšie zachová funkčnú nezávislosť a vzťahovú integráciu populácie. Osobitná pozornosť by sa mala venovať propagácii aktívneho starnutia Európanov v zdraví a malo by sa prejsť z inštitucionálneho prístupu na prístup vychádzajúci zo spoločenstiev.

37. Vyslovuje poľutovanie, že v pracovnom dokumente Komisie o dlhodobej starostlivosti v starnúcej spoločnosti sa nevenuje pozornosť problematike chudoby, sociálneho vylúčenia a dôstojných príjmov starších ľudí, čo zasa môže viesť k zvýšeniu potreby dlhodobej starostlivosti. Výboru tiež chýba podrobnejší rozbor toho, ako môžu štrukturálne fondy podporovať investície do dlhodobej starostlivosti.

38. Domnieva sa, že balík dokumentov o sociálnych investíciách by mal ísť ruka v ruke s väčším uznaním úlohy sociálneho hospodárstva, ak sa vezme do úvahy skutočnosť, že v EÚ pôsobia 2 milióny podnikov sociálneho hospodárstva (t. j. 10 % všetkých európskych podnikov), ktoré zamestnávajú viac ako 11 miliónov platených zamestnancov (6 % ekonomicky činného obyvateľstva EÚ). Pripomína preto svoju požiadavku vytvoriť štatút európskej vzájomnej spoločnosti, ktorú v marci 2013 podporil aj Európsky parlament.

39. Zdôrazňuje význam vzájomnej spolupráce medzi odborníkmi zo zdravotníctva a sociálnej starostlivosti a medzi formálnymi a neformálnymi sieťami v spoločenstve. Potrebné sú poznatky o rozličných druhoch susedskej podpory a doplnkových úlohách dobrovoľníkov, odborníkov a susedov, ktorí túto podporu poskytujú. Odborníci by sa mali viac identifikovať s miestnym sídelným celkom, v ktorom kooperačná a uľahčujúca úloha môže posilniť a sprostredkovať susedskú podporu a dobrovoľnícku prácu. Tento nový prístup k riadeniu, ktorý je v niektorých európskych mestách úspešný, by sa mal podporovať nástrojmi na európskej úrovni, aby sa v Európe šírili osvedčené postupy. Vhodnou metódou môže byť implementácia systémov umožňujúcich tak informovanosť občanov (sociálna a zdravotná dokumentácia), ako aj prístup k informáciám o dostupných prostriedkoch a službách (katalóg alebo zoznam služieb a prostriedkov, použiteľných inovačných technológií, ako je napríklad starostlivosť na diaľku, dohľad na diaľku atď.).

40. Vyzýva EÚ, aby zvážila možnosť stanoviť po dohode s členskými štátmi rámec európskeho sociálneho bývania, ako to žiadal vo svojom stanovisku z októbra 2011 a ako to Európsky parlament žiadal vo svojom uznesení z 11. júna 2013. Sociálne bývanie síce nepatrí výslovne medzi právomoci EÚ, ale množstvo politík EÚ (politika konkurencieschopnosti, vnútorný trh, štrukturálne fondy, politika energetickej účinnosti, ekologické normy atď.) majú priamy vplyv na sociálne bývanie. Preto je potrebný koordinačný rámec, ktorým by sa zabezpečil súlad so základnými právami a súlad jednotlivých politík EÚ s vplyvom na bývanie. V tejto súvislosti výbor pripomína, že verejné orgány môžu podľa Zmluvy o EÚ slobodne rozhodovať o tom, ako sa sociálne bývanie bude organizovať a ktoré domácnosti majú naň nárok. Taktiež sa domnieva, že sociálne bývanie je kľúčovým prvkom súdržnosti a nemalo by sa obmedzovať iba na znevýhodnené osoby, aby sa podporovalo premiešanie sociálnych vrstiev.

41. Pripomína členským štátom a Komisii, že výdavky na sociálne bývanie ako základ strategických sociálnych investícií prispievajú k uspokojovaniu naliehavých sociálnych potrieb a trvalo prispievajú aj k vytváraniu miestnych pracovných príležitostí, ktoré nie je možné presunúť inde, k stabilizácii hospodárstva tým, že bránia nafukovaniu trhu s nehnuteľnosťami, a k boju proti zmenám podnebia a proti energetickej chudobe. Okrem toho zdôrazňuje, že sociálne bývanie zohráva kľúčovú úlohu v riešení bezdomovstva a uplatňovaní stratégií bývania a prevencie bezdomovstva, ktoré žiada Komisia.

42. Víta, že medzi tematické priority balíka dokumentov o sociálnych investíciách bolo zaradené bezdomovstvo a že členské štáty boli vyzvané „bojovať proti bezdomovectvu prostredníctvom komplexnej stratégie založenej na prevencii, metódach, ktorých prioritou je bývanie, a preskúmaní predpisov a postupov týkajúcich sa vystahovania, berúc do úvahy kľúčové zistenia usmernení na boj proti bezdomovectvu, ktoré obsahuje tento balík“. V tejto súvislosti výbor žiada Komisiu, aby vypracovala konkrétny rámec EÚ na podporu aktérov a predovšetkým príslušných štátnych, regionálnych a miestnych orgánov, vďaka čomu by pokročili v riešení problematiky bezdomovstva, a aby pritom zohľadnila jeho príslušné stanovisko z vlastnej iniciatívy.

43. Zdôrazňuje, že na to, aby sme úspešne dosiahli naše sociálne ciele, musíme zreformovať naše prístupy tak, aby sa zlepšila kvalita výsledkov pre príjemcov určitej pomoci a dosiahla účinnosť a efektívnosť. V boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu sú potrebné sociálne inovácie, ktoré by sa mali začleniť do predpisov o štrukturálnych fondoch, ale mali by mať aj významnú úlohu v programe Horizont 2020 a účinnú podporu z Programu Európskej únie v oblasti sociálnej zmeny a inovácie. Preto by hlavné iniciatívy stratégie Európa 2020, hlavne Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, mali predstavovať referenčný rámec na lepšie dosiahnutie vytýčených cieľov.

44. Poukazuje na to, že súčasná spoločnosť je od vedy a technológie závislá nielen z hľadiska hospodárskeho rastu, ale aj z hľadiska sociálneho zabezpečenia a pokroku. Interakcia medzi vedou a výskumom na jednej strane a spoločnosťou a občanmi na druhej strane je však často nedostatočná a niekedy chýba úplne. Budúce financovanie európskeho výskumu preto musí byť zamerané nielen na technologické vedy, ale aj na spoločenské vedy a humanitné oblasti, aby sa rozvíjali prakticky využiteľné poznatky a výskum problémov obyvateľnosti mestských sídel a riedko osídlených oblastí a aby sa takéto pre prax relevantné poznatky šírili medzi osobami zodpovednými za mestské a územné plánovanie. Na zozbieranie systematických poznatkov o účinnosti politických opatrení, teda prečo sú účinné a pre ktoré sociálne skupiny za akých okolností, sú veľmi odporúčané moderné hodnotiace výskumné nástroje. Výbor víta iniciatívu, s ktorou sa Komisia venuje podpore sociálnych inovácií a snáh o výmenu informácií o inovačných skúsenostiach.

45. Poukazuje na skutočnosť, že regionálnou politikou EÚ sa udržateľný mestský rozvoj podporuje od roku 1989. Zo štrukturálnych fondov tejto politiky sa investuje do projektov, ktorými sa podporuje dobrá miestna správa vecí verejných, zabezpečuje sa udržateľné mestské prostredie, podporuje sociálne začleňovanie a rovnosť, ozdravujú sa mestské oblasti a povzbudzuje sa hospodársky rast a zamestnanosť. Vzhľadom na blízkosť miestnych a regionálnych orgánov k občanom a ich odborné znalosti na zisťovanie miestnych potrieb a aspirácií, treba pripomenúť, že súčasná štruktúra financovania by mala

byť prispôsobivejšia miestnym potrebám a mala by orgánom miest a mestských území umožniť prevziať väčšiu zodpovednosť a vedúcu úlohu v koordinácii celkových prístupov na úrovni miest alebo metropolitných území. Aby sa podporila územná súdržnosť a celkové prístupy vychádzajúce z oblastných potrieb, mala by sa zlepšiť koordinácia ESF a EFRR.

46. Víta návrh aby sa v každom členskom štáte z ESF vyčlenilo aspoň 20 % na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe. Výbor by si želal ďalšie ubezpečenie v tejto oblasti, aby sa zabezpečilo, že financovanie sa bude správne riadiť a bude cieľené tak, aby sa pomáhalo tým, ktorí to najviac potrebujú. Na tento účel môže byť nevyhnutné vytvoriť fondy v jednotlivých členských štátoch skôr na regionálnej, než na ústrednej úrovni, založené na súbore faktorov na stanovenie najpotrebnejších podporných opatrení (ukazovatele chudoby, HDP na obyvateľa, zamestnanosť, úroveň vzdelania, prisťahovalctvo atď.).

47. Žiada bezprostredné uplatňovanie iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí a tvrdí, že je potrebné do systémov záruk pre mladých zahrnúť mladých ľudí až do veku 30 rokov. Podporuje odporúčanie Komisie o zárukách pre mladých s cieľom včas zasiahnuť v prospech rizikových jednotlivcov, ktorí sa nevzdelávajú, nie sú zamestnaní, ani sa odborne nepripravujú. Zdôrazňuje kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri takomto zasahovaní. Vyjadruje veľkú obavu z toho, že iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí nemá dostatočné financovanie na celé programové obdobie (6 miliárd EUR) a žiada, aby sa v prvých rokoch viacročného finančného rámca neodkladne prednostne vyčlenili značné prostriedky na rozpočtovú položku tejto iniciatívy. Kvalifikačné požiadavky kladené na regióny NUTS II by sa nemali opierať iba o kritérium 25 % nezamestnanosti mladých, ale zohľadňovať aj podstatnú regionálnu odchýlku od priemernej celoštátnej nezamestnanosti mladých.

48. Poukazuje na to, že ESF by sa preto mal viac zamerať na skutočné potreby občanov tým, že umožní miestnym a regionálnym samosprávam väčšiu pružnosť pri stanovovaní cieľov na miestnej úrovni. Miestne a regionálne samosprávy by mali byť zapojené do stanovovania priorít ESF a spravovania finančných prostriedkov ESF. Pokiaľ ide o právne predpisy, nariadenie, ktorým sa bude riadiť budúci ESF, by miestnym a regionálnym samosprávam malo vyčleniť významnejšiu úlohu v strategickej správe a riadení ESF. Výbor tiež žiada, aby sa zaviedla povinnosť orgánov spravujúcich ESF preukazovať, že miestne a regionálne samosprávy boli zapojené do stanovovania priorít prevádzkových programov a následného strategického riadenia ESF.

49. Konkrétnejšie s odkazom na svoje predchádzajúce stanoviská týkajúce sa mestského programu EÚ a kodanského samitu

z roku 2012 sa domnieva, že je niekoľko možností, ktoré by zlepšili praktické zapojenie miest: operačné programy s jasným zameraním na mestá, účasť miest ako sprostredkovateľských orgánov a ich účasť v správnych radách, riadiacich výboroch a poradných skupinách ESF, práca riadiacich orgánov ESF v partnerstve s mestami pri príprave a uplatňovaní programov. Niektorým veľkým mestám môže vyhovovať, aby mali svoje vlastné operačné programy.

50. Žiada, aby ESF podporoval inovatívne modely služieb a aby nový právny rámec uľahčoval a financoval rozvoj služieb vychádzajúcich zo základného spoločenstva, ktorými sa budú podporovať opatrenia politiky zamestnanosti.

51. Výbor pripomína, že rozpočet na spoločnú poľnohospodársku politiku EÚ (SPP) je päťnásobne vyšší ako rozpočet ESF. Samozrejme, že to súvisí so skutočnosťou, že SPP je iba spoločná politika EÚ, zatiaľ čo sociálna politika sa z veľkej časti financuje z rozpočtov členských štátov a ich územných celkov. Túto nerovnováhu by však verejnosť mohla interpretovať aj tak, že sa sociálnej politike EÚ nestanovila dostatočná priorita. Výbor preto požaduje, aby obnovené zameranie na opatrenia sociálnej politiky EÚ bolo sprevádzané zvýšením zdrojov ESF.

52. Víta celkový územný investičný prístup Európskej komisie v novom období využívania štrukturálnych fondov na konsolidáciu sociálneho, hospodárskeho a hmotného rozvoja. Vzhľadom na osobitný význam miest v sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti musí byť európska podpora podstatne vyššia než navrhnutý minimálny cieľ 5 %.

53. Konštatuje, že prísne predpisy EÚ o verejnom obstarávaní a štátnej pomoci by sa mali viac zosúladiť so sociálnou politikou, aby sa umožnila jej efektívnejšia príprava a implementácia. Na dosiahnutie tohto súladu vyzýva Európsku komisiu, aby predložila návrh ako zlepšiť akosť a dostupnosť sociálnych služieb všeobecného záujmu v zmysle článku 14 Zmluvy o fungovaní EÚ.

54. Odporúča, aby sa dokument implementoval v úzkej synergii s ostatnými pracovnými dokumentmi útvarov Komisie týkajúcimi sa oznámenia, aby sa zabezpečila zosúladená a efektívnejšia implementácia. Vyzýva Komisiu, aby sa rozhodla pre holistický prístup k tejto problematike a do tohto procesu sa zapojila priamo s miestnymi a regionálnymi samosprávami.

55. Žiada Komisiu, aby vypracovala konkrétny plán implementácie balíka dokumentov o sociálnych investíciách. Mal by zahŕňať mechanizmus monitorovania, koordinácie, nadnárodnej výmeny a vzájomného oboznamovania s tematickými prioritami, ako je nezamestnanosť mladých, vzdelávanie, bezdomovstvo, chudoba detí a starostlivosť o osoby s postihnutím a závislé osoby. V rámci európskeho semestra by sa s miestnymi a regionálnymi samosprávami mali viesť konzultácie pri vypracovávaní ročných prieskumov rastu a samosprávy by mali zohrávať väčšiu úlohu pri monitorovaní pokroku. Na členské štáty by sa malo naliehať, aby rozšírili rozsah konzultácií s miestnymi a regionálnymi samosprávami, rozsah ich informovania a zapájania do rozhodovania, keďže väčšina sociálnych investícií sa miestnych a regionálnych samospráv bytostne týka.

V Bruseli 9. októbra 2013

Predseda
Výboru regiónov
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
